

CONSIDERATIONS OF POLITICAL PARTIES IN THE POLITICAL LIABILITY

Florentina-Corina Floarea

PhD Student, The Free International University of Moldova, Chișinău

Abstract: Interest in the Parliament and the role it fulfills in society is legitimate given that he is the representative authority of any nation. Parliaments today constitutes the largest forums and matching role of the national democratic law-making laboratories factors liability of public life , genuine elements counterweight to any attempt to diminish the value of human rights or the rule of law institutions .

Keywords : Parliament , liability, legal institutions,society,law

Într-un stat democratic, puterea socială reprezintă capacitatea pe care o are sau o dobândește un individ sau un grup de indivizi de a-și impune în fața altora voința, în vederea efectuării unor activități cu o anumită finalitate, privind dirijarea societății spre anumite scopuri¹ și se exercită în diferite forme în funcție de: domeniul de activitate, specificul comunității, scopurile urmărite, mijloacele folosite și multe altele. În ceea ce privește domeniul de activitate, distigem diverse forme de putere: economică, politică, militară, spirituală.

Puterea politică, respectiv partidele politice și alte organizații politice, ca subsistem al puterii sociale , reprezintă capacitatea unor grupuri de indivizi de a-și impune voința în organizarea și conducerea de ansamblu a societății și are anumite caracteristici care o distinge de alte subsisteme ale puterii sociale: se manifestă asupra întregii societăți asigurând organizarea și conducerea ei la nivel global, deține capacitatea de coordonare a tuturor celorlalte forme ale puterii, funcționează

¹ Cf. C.Vîlsan,*Politologie, capitolul III*,Editura Economică, București, 1977,pp. 53-68

în baza Constituției și celorlalte legi subordonate ei, conservă privilegiile pentru deținătorii puterii și se inseră în celelalte structuri ale socialului.

G. Burdeau afirma : „În același timp când se șterge distincția dintre social și politic (care traduce în epoca liberală dualitatea dintre societate și stat), politica își pierde caracterul ei de activitate specializată. Totul devine politic pentru că totul este influențat de putere sau se repercutează asupra ei”.²

Altfel spus, partidele politice și alte organizații politice participă activ la exercitarea puterii prin programele de organizare și conducere a societății în baza cărora au primit împuternicire de la cetățeni în competiția electorală și-i reprezintă în structurile de putere ale statului.³

În istoria constituțională a lumii, s-a impus ca o realitate teoretică și practică, parlamentul. Parlamentele sunt o expresie a democrației reprezentative, exprimând cerința umană de participare la elaborarea legilor, participare care este prima dintre legile democrației.

Astfel, poporul delegă exercițiul dreptului său, natural și inalienabil, de a legifera unor reprezentanți ai săi, astfel desemnați încât să poată exprima juridicește voința acestuia, născându-se sistemele electorale, deputații și senatorii, parlamentele.

În consecință, funcționalitatea parlamentelor depinde principial de măsura în care ele reprezintă voința corpului cetățenesc (electoral) și factual de capacitatea lor de a influența realitatea conform voinței și intereselor celor pe care-i reprezintă.

Reprezentativitatea parlamentelor este mai degrabă un indicator al bunei funcționări a sistemului democrației reprezentative într-o societate, decât o condiție indispensabilă funcționării sistemului politic în ansamblul său.

În țările postcomuniste din Europa centrală și răsăriteană, precum și în România, după entuziasmul de început determinat de restabilirea democrației reprezentative, s-a înregistrat o

² Georges Burdeau, *Droit constitutionnel et institutions politiques*, PUF, Paris, 1957, p. 133

³ I. Muraru, E.S. Tănăsescu, *Drept constituțional și instituții politice*, ediția a XII-a, vol. II, Editura All Deck, București, 2009

scădere considerabilă a participării la vot, majoritatea țărilor având la cele mai recente alegeri parlamentare , rate de participare de 40-60% din corpul electoral. Această scădere se datorează în primul rând faptului că mulți cetățeni au considerat că votul lor nu contează, iar în al doilea rând că, votând, nu există o diferență considerabilă asupra aspectelor vieții care sunt efectiv importante pentru ei. Astfel se ridică întrebarea dacă principala instituție reprezentativă, respectiv parlamentul, poate exercita suveranitatea ca sumă a puterilor în lumea contemporană.⁴

Răspunderea Parlamentului se prezintă sub forme diferite , de drept public, ce rezultă pe de o parte , din raporturile stabilite de Parlament cu poporul și, cu celelalte autorități publice, pe de altă parte. Reprezentanții parlamentului , după ce primesc exercițiul puterii, trebuie să exercite competențele ce le-au fost delegate în condițiile și limitele stabilite de puterea constituantă. Depășirea competențelor delegate echivalează cu încălcarea prevederilor constituționale și atrage răspunderea juridică a Parlamentului.⁵ Eficiența activității parlamentului și parlamentarilor este adesea evaluată și în funcție de capacitatea lor de a promova interesele specifice ale alegătorilor. În multe sisteme parlamentare se precizează că reprezentanții parlamentului sunt reprezentanți ai poporului în ansamblul său și că loialitatea față de acesta are întâietate în fața legăturilor de grupuri de interese restrânse. Practica politică arată că abilitatea reprezentanților parlamentului trebuie să fie esențială în protejarea intereselor specifice ale alegătorilor, fiind primordială atât în șansa de realegere viitoare, cât și pentru realizarea unei legături între alegători și principala instituție a democrației reprezentative, totul concurând la consolidarea unui sistem politic parlamentar legitim.⁶

În consecință, se constată un curent nou spre responsabilizarea Parlamentului pe parcursul întregului mandat, aflându-se permanent sub controlul reprezentanților în baza deciziilor sale, ceea ce determină răspunderea Parlamentului.

⁴ M. Enache, *Parlamentul în Europa secolului XXI-lea*, Revista Dreptul, nr. 11/2011

⁵ R.D.Popescu-*Răspunderea Parlamentului în dreptul constituțional-Teză de doctorat*-Universitatea din București, Facultatea de drept, 2011

⁶ M. Enache, *Parlamentul în Europa secolului XXI-lea*, Revista Dreptul, nr. 11/2011

Astfel, aceștia primesc un mandat ce nu poate fi cenzurat, reprezentarea corpului electoral realizându-se prin intermediul unei adunări special desemnate, care, de cele mai multe ori, are un mandat colectiv, fiind imposibilă revocarea individuală a membrilor săi.

În prezent, în România, ca și în multe alte state, activitatea Parlamentului și a reprezentanților acestuia, este monitorizată social tot mai sever, iar mass-media distribuie diverse știri cu privire la unele deficiențe ale activității membrilor parlamentului, pornind de la absențele la ședințe până la voturi potrivnice regulamentului, culminând cu tendința multora dintre parlamentari de a aloca mai multă energie și timp pentru interese personale decât binelui public.

În concluzie, acest raport de reprezentare nu presupune că Parlamentul poate să acționeze în mod independent, fără să țină cont de voința celui care l-a desemnat ori de celelalte autorități publice, eficiența de ansamblu a activității parlamentului fiind strâns legată atât de instituirea, dar mai ales de aplicarea unui set de reguli care să asigure exercitarea rezonabilă a mandatului, care este parte a reprezentării suveranității naționale.

În baza raportului de reprezentare, Parlamentul trebuie să fie supus, el însuși legilor în temeiul principiului statului de drept și să se afle într-un raport de colaborare și control reciproc cu celelalte autorități publice, cu executivul și justiția, în temeiul principiului separației puterilor în stat.

Eficiența activității parlamentare pornește de la principala menire a Parlamentului, respectiv legiferarea. Însă, activitatea Parlamentului ca exponent al suveranității naționale și principalul factor al voinței politice, nu se reduce doar la dezbateră și adoptarea legilor, ci asigură și buna funcționare a sistemului de separare a puterilor în stat prin exercitarea controlului parlamentar asupra activității celorlalte autorități publice, funcția de informare și clarificare, de numire a conducătorilor unor instituții publice, de reprezentare în relațiile externe ale statului.

În ceea ce privește legiferarea, potrivit referendumului sau dreptului de veto legislativ, se pot abroga total sau parțial legile ce nu corespund voinței poporului. Se poate crea astfel un blocaj

instituțional datorat încălcării dispozițiilor constituționale referitoare la principiul separațiilor puterilor , pentru a cărei soluționare se recurge la arbitrajul electoral.

Sintetizând, concluzionăm că răspunderea juridică a Parlamentului presupune încălcarea normelor constituționale, prin producerea în subsidiar a unui rezultat socialmente periculos, probabil producerea unui prejudiciu și existența unei legături de cauzalitate între faptă și rezultatul produs.⁷

În cele mai multe sisteme politice actuale, justiția nu reprezintă un factor destabilizator de suprimare a capacității legislativului de exercitare a suveranității, însă între parlament și legislativ relațiile sunt altele.

În România, ca și în multe alte state , uneori executivul controlează agenda legislativă, ajungându-se ca aproape toate legile mai importante pe de o parte, să fie adoptate la inițiativa guvernului , iar pe de altă parte să fie adoptate în forma solicitată de acesta. Această situație ar putea reface o democrație funcțională, însă de cele mai multe ori, capacitatea parlamentului de a reacționa este deseori insuficientă, iar consecințele instituționale sunt, de regulă, prea puțin eficiente.⁸

Totodată, evaluarea activității parlamentului nu se poate stabili doar prin numărul actelor normative adoptate, având în vedere că legile adoptate sunt foarte diverse din punct de vedere al complexității, volumului și însemnătății sociale.

De aceea, considerăm că este mult mai importantă o evaluare calitativă a eficienței activității de legiferare, decât o evaluare cantitativă.

Evaluarea cantitativă ridică și problema competenței parlamentarilor, întrucât nu toți aleșii sunt la fel de competenți în toate problemele supuse legiferării.

⁷ R.D.Popescu-*Răspunderea Parlamentului în dreptul constituțional-Teză de doctorat*-Universitatea din București, Facultatea de drept, 2011

⁸ M. Enache, *Parlamentul în Europa secolului XXI-lea*, Revista Dreptul, nr. 11/2011

De asemenea, executivul, ca inițiator al celor mai multe dintre proiectele de lege aflate în dezbatere parlamentului, consideră că acesta ar trebui să adopte fără modificări propunerile venite de la guvern, fapt ce vine în contradicție cu rolul parlamentului de contrapondere față de executiv, în ceea ce privește separarea puterilor în stat.

Răspunderea Parlamentului având rolul de îndeplinire a unui mandat colectiv, în calitate de autoritate reprezentativă, nu numai că răspunde în ansamblul său, dar se și supune sancțiunilor de drept constituțional. De aceea, așa cum am mai menționat, distingem , pe de o parte, răspunderea parlamentului în raporturile cu corpul electoral, și , respectiv, răspunderea parlamentului în raport cu celelalte autorități publice, pe de altă parte. Astfel se identifică formele răspunderii Parlamentului -ca instituție reprezentativă și se stabilesc condițiile răspunderii acestuia. Prin identificarea regulilor ce privesc răspunderea , distingem o răspundere politică în ceea ce privește relația dintre cetățeni și aleși, respectiv o răspundere politico-morală în ceea ce privește neîndeplinirea sau îndeplinirea defectuoasă a mandatului de drept public primit. Încălcarea acestei răspunderi asumate, atrage după sine sancțiuni electorale, respectiv neacordarea votului pentru un nou mandat. Ca urmare, reprezentanții sunt totalmente responsabili în fața celor guvernați, iar în cazul în care se constată că faptele politice nu corespund voinței acestora, vor fi sancționați politic.

Și nu în ultimul rând , trebuie menționat că rolul parlamentelor naționale trebuie circumscris noilor realități politico-juridice determinate de constituirea Uniunii Europene ca o organizație supranațională și interguvernamentală cu natura juridică specifică, precum și a interacțiunii acestora cu Parlamentul European, instituție europeană căreia i-au fost transferate o serie de competențe ca urmare a limitării suveranității naționale a statelor membre.⁹

Concluzionând:

⁹ R.D.Popescu-*Răspunderea Parlamentului în dreptul constituțional-Teză de doctorat*-Universitatea din București, Facultatea de drept, 2011

În pofida unei bune colaborări între legislativ și executiv, în realitate există aspecte conflictuale între acestea, într-o măsură sau alta. Apar astfel scurt-circuite în relația dintre acestea, întrucât procesul decizional are loc la nivelul puterii executive, iar parlamentul nu are resursele necesare pentru a reacționa.¹⁰

Modul de reacție a parlamentului depinde, în primul rând, de regimul politic existent într-un anumit moment. În România, prin sistemul politic parlamentar, parlamentul poate, printr-un vot de cenzură, să demită guvernul, ceea ce crează dezechilibre politice de ansamblu a statului de drept.

Ideal este ca, în cazul în care executivul excede în activitatea sa, parlamentul să aibă capacitatea de a potența excesele acestuia și a menține echilibrul.

În acest sens, parlamentul ar trebui să demonstreze că nu este un apărător al privilegiilor nelegitime și să-și întărească rolul său de apărător al problemelor semnificative de interes general.

BIBLIOGRAPHY:

1. R.D. Popescu-*Răspunderea Parlamentului în dreptul constituțional-Teză de doctorat*-Universitatea din București, Facultatea de drept, 2011
2. Cf. C. Vîlsan, *Politologie, capitolul III*, Editura Economică, București, 1977, pp. 53-68
3. Georges Burdeau, *Droit constitutionnel et institutions politiques*, PUF, Paris, 1957, p. 133
4. I. Muraru, E.S. Tănăsescu, *Drept constituțional și instituții politice*, ediția a XII-a, vol. II, Editura All Deck, București, 2009
5. M. Enache, *Parlamentul în Europa secolului XXI-lea*, Revista Dreptul, nr. 11/2011

¹⁰ M. Enache, *Parlamentul în Europa secolului XXI-lea*, Revista Dreptul, nr. 11/2011